

הקדמת הלידה - שיעור 374

I. הקדמה וזירוז הלידה

(א) עיין ברוקה על קהלת (ג' - ב"ב) דאין לעשות למקשה שתמהר לילד פן תלד במזל רע וכ"כ הקדמת הראב"ד לספר יצירה דהכותב קמיע למקשה ומולידה טרם הזמן פעמים שהורג ב' נפשות ושינה עליו כל סדרי בראשית

(ב) עיין בהאפריון בספר בראשית שהסביר מה הריונה של רבקה אמנו היה ט' חדשים והריונה של תמר היה לאחר ו' חדשים דאם היתה רבקה יולדת לו' חדשים היו מתקצרים חיי אברהם ג' חדשים נוספים כדי שלא יצטער בעשו שיוצא לתרבות רעה וכאן למדים שזמן הלידה מחושב ומדוקדק בשמים ואין להקדימו ולא ישנה סדר מעשה בראשית

(ג) עיין באג"מ (י"ד ז' - ע"ד) דאסור לאדם להכניס עצמו בסכנה ולידה בזמנה לא נחשבת לסכנה שזה רצון השי"ת שיפרו וירבו ובודאי ברא שיהיה לברכה ולכן אסור לעשות תחבולות להקדים לידה אם לא כשיסכנה להמתין ליולדת או להולד

II. אופנים לאסור להקדים ולזרז הלידה

(א) לזרז הלידה בשבת ודאי אסור שהרי חובל שלא לצורך אם אין בו סכנה וכן כדי למנוע מחילול שבת אין להקדימה שאין זה חילול אלא קיום התורה (שו"ת משנה הלכות ט' - קפ"ד)

(ב) המקדים את הלידה ליום ראשון כדי לעשות את הברית מילה ביום ראשון ודאי אסור (תורת היולדת דף י"ח)

(ג) החזון איש התנגד לזירוז אפילו כשהאשה נכנסה לחודש העשירי אם אין סכנה בהמתנה

(ד) אסור לדחות את הלידה בזריקה כדי למנוע חילול שבת

(ה) אשה שהריונה רגילה אלא שנוח לה שתהא לידתה ע"י רופא מסוים המטפל בכל לידותיה לישוב הדעת והוא עומד לעזוב המקום אסור להקדימה (עיין להלן)

III. אופנים להתיר להקדים הלידה

(א) אשה שהריונה מסובך וצריך רופא מומחה מיוחד והרופא עומד לעזוב המקום דמותר לזרז את הלידה ואפילו בשבת (רש"ש יומא פ"ד) וצ"ע אם אינו מומחה מיוחד אם מותר ליולדת שהריונה רגילה ועיין בתורת היולדת (דף כ"ז) שהביא ראיות להתיר (כ) מהחתם סופר בענין הכניסה לים הגדול שהוא סכנה מ"מ להרווחה מותר וכן משמע מהלשון לחייבים טובות (כ) ומנודע ביהודה (י"ד ז' - י) שמותר להסתכן ולצוד חיות לצורך פרנסה (ג) ומציאת דוד המלך למלחמת רשות ולכן ה"ה בנ"ד לשיבת דעתה מותר להכניסה בסכנה וצ"ע

(ב) לספק סכנת היולדת או להולד

(ג) מאחר שכבר נכנסו שני שבועות בחודש העשירי כדי לזרז ע"י זריקה (בשם החזון איש עיין לעיל) אך אם קרוב לשבת ימתין עד אחר השבת שלא יצטרך לחלל שבת

(ד) דברים הטבעיים מותר כגון לטייל על מדרגות או להתרחץ באמבטיה חמה וכן מסאז היא סגולה טבעית ומותר (משא"כ קמיע) וזה דוקא בחול ולא ביום השבת שתלדה בשבת ולכאורה להתפלל בעבודה מותר ג"כ שהוא נעשה דרך טבע משא"כ קמיע שהוא סגולה רוחניות

IV. יולדת שאחזוה צירים (contractions) ועדיין לא היתה אחד מג' סימני יולדת אם

מותר כבר עכשיו לחלל עליה השבת במלאכה דאורייתא כדי לזרז הלידה עיין בתורת היולדת (דף כ"ה-כ"ג) שהביא ראיות להקל (כ) מאדם שנתקף בכאב וידוע לו שהכאב ילך ויחמיר מותר לקחת תרופה (אגלי טל כ"ג - ג"ז) (ב) מבעל חי שנכנס לבית בשבת וברור שיטנף אותו מותר להוציאו מדין גרף של רעי ואינו צריך להמתין עד שיטנף את הבית ואז להוציא את הלכלוך (א"א תינח ש"ס) (ג) למי שאין לו מזוזות התיר הגר"ל דיסקין לקנות מזוזות מכספי בית היתומים ואעפ"י שאין משנים מצדקה לצדקה ומהנ"ל אין כ"כ ראיה דהם רק מדרבנן (ד) דהתיר השו"ת ממעמקים (ז) לעובדי עבודת פרך בהשואה לאכול מאכלות אסורות אף שעדיין סוגלים לעבוד (ח) דתועה במדבר מותר לו לאכול מאכלות אסורות אעפ"י שהסכנה כעבור זמן (צפנת פענח י"ד מאכלות אסורות י"ג) (י) וכן מותר ליולדת שתקפוה צירים באמצע יו"כ לזרז הלידה (י) ולאכול בט' באב כדי שתאגור כח לקראת הלידה (י) לגבי יו"ט שחל להיות בע"ש והוא חולה שאין בו סכנה אולם ברור שיסכן מוטב לעשות המלאכה ביו"ט הקל משבת (העמק דבר פ"ט ק"ח) (י) וה"ה בנ"ד שעומדת שתסכן כ"כ האג"מ (ש"ס) שאם כבר התחילו צירי לידה מותר לזרז אמנם אם צריכה לניתוח קיסרי צריך לחכות עד שתרגיש חבלי הלידה אם אין סכנה לחכות כ"כ השו"ת משנה הלכות (ט - קפ"ד) ושו"ת שבט הלוי (י - קכ"ח)

V. הערות בענין לידה בשבת

(א) אם מותר לבעל להיות בחדר הלידה בשעת לידה - עיין באג"מ (י"ד ז' - ז' - ט"ה) דאם יש צורך אינו רואה איסור ואף בלא צורך אינו רואה איסור אבל אסור לו להסתכל ביציאת הולד ממש שהרי אסור לו להסתכל במקומות המכוסים שבה בנדתה ובמקום התורפה הא אסור אפילו בטהורה וע"י מראה נמי אסור וע"ע בשו"ת מנחת יצחק (ח - ל) שמתיר רק במקום חשש סכנה

(ב) יולדת שמתוך פחד הלידה רצתה שבעלה יחזיק ידיה בשעת הלידה והיא נדה עיין בשו"ת מנחת יצחק (ה - כ"ז) שכתב דדבר זה מסור למורה הוראה להורות כפי צורך השעה שלא להקל בדבר למען שלא יזלזלו ההמו דנשים דעתן קלות ויש לחוש שמבקשות זאת משום קלות דעת ולא משום טירוף דעת וע"ע בשו"ע (שכ"ט - ה) בענין סומא

(ג) מותר לקרוב של המשפחה או לכל אדם אחר שיש לחולה אימון בו לנסוע עם החולה לבית החולים כדי לחזקו או להיות לעזר למטפלים בו משום שחששו שמא תיטרף דעתו והתירו אפילו אם החולה עצמו אינו מבקש זאת (שש"כ ט - ט) וכ"כ באגרות החזון איש (ה - קמ"ח) גבי יולדת הצריכה לנסוע לבית החולים בשבת דמזרז אני שיסעו עמה (ועיין באג"מ ח - קל"ז) ועיין בספר נשמת אברהם (עמוד רכ"ד) בענין מכונית נפרדת שלא תיטרף דעתו ואולי יכול הבעל לנסוע אחריה שכבר הלכה לבית חולים שלא תיטרף דעתה וצריך שאלת חכם בכל מקרה ומקרה

(ד) מעוברת וכדומה שהגיעה לבית חולים ומסרבים לקבלה אם מרגישה טוב אלא שלא נוח לה להשאיר בבית חולים אין לה היתר לנסוע לביתה אולם אם קשה לה מאד להתגולל על הספסלים כל השבת יתכן שמותר לשוב עם נהג נכרי (רמ"א רע"ו - ז) וצ"ע ושמא מותר לה לשוב לביתה גם עם אמבולנס שחוזר לתחנתו ואף שהנהג ישראל (אג"מ ח - קל"ז) דאין חילול שבת בתוספת נוסע ובתנאי שלא יאריך עבודה את הדרך או עשיית שאר מלאכה בעבודה אך מכיון שהנסיעה במכונית יש בה חילול ה' אין להתיר כי אם בצורך גדול אפילו אם הנהג נכרי (תורת היולדת קס"ה) ואם יש איסור תחום שבת צ"ע אם יכול להתיר איסור תחום שבת משום צער (רמ"א ת"ז - ח ע"ש) ועיין בירושלמי יומא (פ"ו - ה"ד) במעשה שאמרה בתו, אבא צמאה אני וסוף מתה ועיין ביומא (פ"ג) דחולה אומר צריך אני לאכול (ביום הכפורים) ורופא אומר אינו צריך שומעים לחולה משום שלב יודע מרת נפשו (בה"ל שכ"ס - י ד"ה ורופא)